

Еркес О. Є.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри банківської справи

Київського національного торговельно-економічного університету

Калита О. В.

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри банківської справи

Київського національного торговельно-економічного університету

Гордієнко Т. М.

кандидат економічних наук, доцент,

фінансовий аналітик ТОВ «Інстамед»

Erkes Olena

PhD, Associate Professor of the Banking Department

Kyiv National University of Trade and Economics

Kalyta Oksana

PhD, Senior Lecturer of the Banking Department

Kyiv National University of Trade and Economics

Gordiienko Tetiana

PhD, Associate Professor,

Financial Analyst at LLC «Instamed»

ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ БАНКІВ УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню сучасних тенденцій формування та функціонування необанків в Україні та світі, а також визначенню перспектив їхнього подальшого розвитку. Розглянуто теоретичні засади функціонування необанків, здійснено порівняння тлумачень віртуальних банків, директ-банків, безфілійних банків та необанків. Узагальнено зарубіжний та вітчизняний досвід створення необанків та сучасні тренди їхнього розвитку. Проведене дослідження дало змогу визначити ключові особливості та переваги діяльності необанків. Значну увагу приділено аналізу інфраструктури банківської системи України на предмет її готовності до цифрових трансформацій. У результаті порівняння послуг необанків та традиційних банків визначено основні перешкоди, які стримують нарощення конкурентних переваг, притаманних зарубіжним необанкам. Установлені перешкоди систематизовано в контексті їх локалізації.

Ключові слова: віртуальний банк, директ-банк, необанк, фінансові технології, цифрова трансформація.

Вступ та постановка проблеми. Унаслідок світової фінансової кризи 2008 р. банки всіх країн були вимушені пристосовуватися до «нового світу», адже регулятори посилили вимоги до капіталу банків, запровадили нові стандарти управління ризиками та значно суворіші вимоги до виконання процедур ідентифікації клієнтів Know Your Customer та протидії відмиванню грошей Anti Money Laundering. Водночас зовнішнє середовище банківської діяльності динамічно змінюється за рахунок швидкого розвитку технологій та інновацій, а саме: Інтернет став невід'ємною частиною нашого життя, швидкими темпами поширюються соціальні мережі та розроблення інноваційних продуктів та послуг, які формують нові стандарти якості, швидкості та зручності для споживачів технологічними компаніями. Також збільшилася трудова міграція і, відповідно, зросли обсяги міжнародних грошових переказів; малий та середній бізнес почав шукати альтернативні шляхи для фінансування своєї діяльності, а приватні інвестори розпочали пошук нових напрямів для заробітку. Усе це призвело до появи нових технологій орієнтації банків та бажання користувачів експериментувати із цифровими послугами, що й спричинило появу і розвиток віртуальних банків, або необанків, у світі, у тому числі в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо сучасних тенденцій розвитку та функціонування віртуальних банків у світі та зокрема в Україні висвітлюються в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців

та експертів-аналітиків, серед яких: А. Кунле, Е. Джуд, С. Гошал, Д. Дранове, М. Міллер, Х. Мінські, Ф. Мишкін, Р. Мергтон, А. Грехем, Дж. Скан, Дж. Дікерс, С. Масуд, К. Скінер, Р. Барба, Т. Калашнікова, Ю. Савченко. Концептуального всебічного дослідження потребує процес формування та передумови розвитку вітчизняних необанків, а також обґрунтування доцільності їх функціонування задля сприяння фінансовій інклюзивності вітчизняної банківської системи.

Метою даної роботи є дослідження сучасних тенденцій формування та функціонування необанків в Україні та світі, а також розроблення рекомендацій щодо формування сприятливого середовища для їхнього розвитку.

Результати дослідження.

У сучасному світі банківські технології розвиваються надзвичайно швидкими темпами, й очевидним є те, що впровадження таких технологій диктує нові правила гри для банків. Одним із найбільш актуальних трендів фінансових технологій (ФінТех) є впровадження штучного інтелекту в бізнес-процеси і створення екосистем для клієнтів, оскільки сучасна тенденція до зростання кількості та обсягів електронних платежів та безготівкових розрахунків згодом призведе до закриття більшості традиційних відділень банків, а найбільш успішні банки з продавців послуг стануть інтеграторами фінансових можливостей для своїх клієнтів. Новий сучасний тренд банківської діяльності – це максимальна автономність і діджиталізація. Банки прагнуть функціонувати в новому

форматі – форматі фінансових помічників, що доступні цілодобово. Цей формат у світі має назви «необанки», «віртуальні банки», «директ-банки». Тож розглянемо далі сутність, тлумачення та особливості понять «необанки», «віртуальні банки» та «директ-банки».

Звертаючись до етимології поняття «необанк», з'ясуємо, що воно було утворене шляхом додавання до слова банк префіксу «нео», що в перекладі з грецької означає «молодий», «новий». Тобто необанки – це, по суті, ті ж банки, тільки оновлені та модернізовані. Оскільки в реаліях XIX ст. майже будь-яка модернізація означає широке використання цифрових технологій та налагодження онлайн-бізнесу в глобальній мережі Інтернет, то можна дійти висновку, що необанки – це банки, які функціонують без фізичних відділень і для надання послуг використовують мобільні додатки, Інтернет-додатки та інші сайти [1]. Певною особливістю функціонування необанків у світі є те, що, крім традиційних банківських послуг, вони пропонують новітні фінансові продукти та інструменти, наприклад розрахунки у криптовалюті, участь у краудфінансінгових платформах тощо [2].

Віртуальний банк – це банк, що надає банківські послуги через Інтернет або інші електронні канали збуту і також не має фізичних відділень [3]. Не слід ототожнювати віртуальний банкінг з Інтернет-банкінгом або електронним банкінгом. Інтернет-банкінг та електронний банкінг – це канали надання банківських послуг традиційним банком. Основна відмінність полягає у тому, що віртуальний банк не має фізичних відділень, його продукти та послуги надаються через Інтернет та інші електронні канали, крім фізичних відділень, через які працюють традиційні банки.

Директ-банк (прямий/безфілійний банк) – це банк, що не має мережі філій і пропонує свої послуги віддалено, через Інтернет-банкінг та телефонний банкінг, а також надає доступ до своїх послуг через банкомати, термінали обслуговування, мобільні та інші додатки. Провайдерами послуг директ-банків можуть бути традиційні банки, заради цього створюються міжбанківські мережеві альянси.

За рахунок відсутності витрат банку, пов'язаних з утриманням відділень та філій, необанки, віртуальні та директ-банки суттєво знижують свої операційні витрати і, таким чином, можуть собі дозволити надавати клієнтам вищі за ринкові процентні ставки за депозитками/кредитами або нижчу плату за обслуговування рахунків [10].

Аналіз вищенаведених тлумачень дає змогу впевнитися, що досліджені поняття є тотожними, узагальнюючи їх, можна дійти висновку, що необанк – це модернізований банк, що надає сучасний спектр фінансових послуг, застосовуючи інноваційні інструменти банкінгу, зокрема онлайн-обслуговування та підтримку, електронні канали збуту, цілодобові Інтернет-платформи, різноманітні мобільні та Інтернет-додатки, чат-боти, роботів-консультантів тощо.

Досліджуючи світовий досвід функціонування необанків, по-перше, хочемо акцентувати увагу на одному з найперших «віртуальних» банків, що був створений у США в 1995 р., – Security First Network Bank. Концепція цього банку була розроблена для американців, які часто мігрували всередині країни, а іноді й виїжджали за її межі. До того ж у деяких американських штатах існували норми, які обмежували відкриття філій «чужих» банків із сусідніх штатів. Для того щоб не втрачати клієнтів, банки впроваджували у свою діяльність механізм дистанційного обслуговування та створили системи On-line banking, e-banking, Internet banking. Трохи більше ніж за рік після створення активи Security First Network Bank досягли 40 млн. дол., а кількість відкритих рахунків сягнула 10 тис [11].

У Європі першим банком без мережі філій став німецький Advance Bank, що відкрився у 1996 р., дочірня структура Dresdner Bank Group. Щоправда, він проіснував лише сім років і в 2003 р. був ліквідований [12]. Ще одним із перших віртуальних банків Німеччини був Consorsbank. Від початку своєї роботи він спеціалізувався виключно на операціях із цінними паперами і надавав перевагу збуту своїх послуг через мережу Інтернет [13].

За даними дослідницького центру Burnmark, на кінець 2016 р. у світі працювало 70 необанків (Monzo, Starling, Tandem, Atom, Number26 та ін.), 40 з яких функціонували у Великобританії [14]. Це було зумовлено лібералізацією регулювання банківської діяльності, оптимальною системою оподаткування, можливістю отримання спеціальної ліцензії, наявністю ринку кваліфікованого персоналу у сфері фінансових технологій. За підсумками 2018 р. журнал Forbes опублікував топ-50 фінтех-компаній, зокрема до рейтингу увійшли 20 стартапів, пов'язаних із розвитком необанків [15]. Близько 50% стартапів було засновано у 2016 та 2017 рр. До 2010 р. було шість таких стартапів; до 2015 р. кількість зросла до 28. Однак за останні три роки кількість створених необанків збільшилася до 45 [16].

Станом на кінець 2018 р. глобальні інвестиції в розвиток фінтеху перевищили 55 млрд. дол. А це вдвічі більше, ніж у 2017 р. Із цього списку 19 фінтех-компаній оцінюються в понад 1 млрд. дол. кожна.

За даними на початок 2019 р., загальний обсяг інвестицій у шість найпопулярніших онлайн-банків в Європі (N26, Revolut, Monzo, Tandem Bank, Atom Bank, Starling Bank) перевищує 2 млрд. дол. Обсяг клієнтської бази досягає позначки в 13 млн. клієнтів. Поряд із класичними банками ці банки оперують на підставі банківської ліцензії, їхня місія – не банальне копіювання стандартної банківської моделі через надання послуг в Інтернеті, а створення індивідуальної фінансової екосистеми з прозорими транзакціями і цілодобовим доступом по всьому світу [17].

Проаналізувавши досвід функціонування зарубіжних необанків, можна виділити притаманні їм особливості діяльності:

- відсутність відділень/філій як результат відсутності черг;
- цілодобове надання банківських послуг незалежно від географічного розташування клієнта, до того ж необанки пропонують користуватисядебетовою картою в зарубіжних країнах без комісій та за прямим обмінним курсом;
- необхідність постійного доступу до Інтернету;
- персоналізований підхід до клієнта;
- швидкість обслуговування та економія часу клієнта;
- комодифікація банківських послуг та підвищення рівня задоволеності клієнтів;
- використання сучасних інформаційних технологій;
- просте та швидке відкриття рахунку в Інтернеті порівняно з традиційними банками;
- застосування біометричних способів підтвердження транзакцій;
- спрощене відстеження грошових потоків та можливість агрегації рахунків;
- налагодження партнерських відносин із традиційними фінансовими установами;
- доступні тарифи на обслуговування за рахунок мінімізації витрат на утримання філій та інших операційних витрат.

Варто відзначити, що, незважаючи на значні переваги необанків, їхні клієнти не використовують рахунки в них як основні та для проведення транзакцій із великими

грошовими сумами використовують традиційні банки. У середньому клієнти необанків тримають на рахунках близько 200 євро. У Великобританії лише 12% клієнтів закрили свої звичайні банківські рахунки, щоб повністю обслуговуватися в Інтернеті [18].

Незважаючи на те що вітчизняний банківський ринок є не настільки розвиненим порівняно з європейським ринком, проте в нашій країні вже існують фінтех-стартапи, серед яких зустрічаються і необанки. Вітчизняні банкіри передбачають поступовий перехід від традиційного банкінгу до необанкінгу шляхом зменшення кількості відділень банків та залучення більшості клієнтів до Інтернет-банкінгу. Відповідно до статистичних даних НБУ, за останні п'ять років кількість структурних підрозділів банків скоротилася майже вдвічі, що підтверджує перехід від традиційного банкінгу до цифрового обслуговування (рис. 1). Лише за 1 півріччя 2019 р. кількість філій та відділень банків скоротилася на 491 відділення. Слід зауважити, що це переважно були структурні підрозділи банків-лідерів, зокрема: ПАТ «Промінвест» скоротив відділення на 56% (із 55 відділень до 24), АТ «Укрсоцбанк» – на 54% (із 43 до 20), АТ «Ощадбанк» – на 4% (2630 і 24887 відповідно).

Ще однією причиною того, що вітчизняний банківський ринок готовий до впровадження нового формату

банку, є значне збільшення обсягу безготівкових розрахунків із використанням платіжних терміналів та електронних гаманців (рис. 2).

Усього в 2018 р. держателі платіжних карток українських банків здійснили 3,9 млрд. операцій, що на 26,7% більше, ніж у 2017 р., а їх обсяг збільшився на 35,4% та становив клав майже 2877 млрд. грн. Кількість безготівкових операцій за цей період зросла майже на 33,0% порівняно з 2017 р. і становила 3,1 млрд. шт., а обсяг – на 55,4% та досяг 1 297 млрд. грн (рис. 3).

Наступним потужним свідченням того, що споживачі фінансових послуг готові до нового етапу функціонування вітчизняної банківської системи у форматі необанкінгу, є сучасні тенденції платіжної інфраструктури. Підвищення попиту українців на безготівкові операції та популяризація інноваційних платіжних сервісів стимулюють подальше розширення платіжної інфраструктури. Від початку 2019 р. мережа торговельних платіжних терміналів зросла на 4%, до 289,6 тис. шт., з яких 0,6 тис. шт. – це мобільні платіжні термінали (mPOS). Водночас 81% торговельних POS-терміналів в Україні забезпечували можливість здійснення безконтактної оплати (станом на 01.04.2019) (рис. 4).

Загальний показник співвідношення кількості платіжних терміналів до чисельності постійного населення

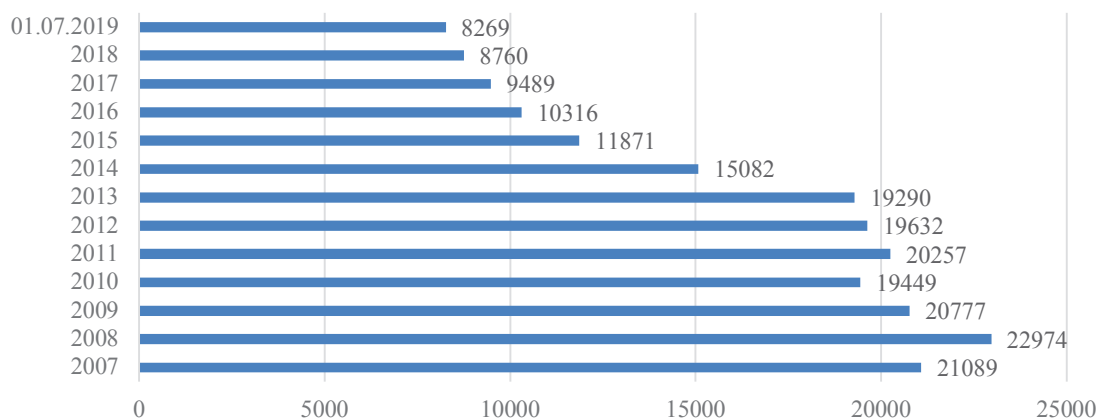

Рис. 1. Динаміка кількості діючих структурних підрозділів банків в Україні за 2007–01.07.2019

Джерело: [19]

Рис. 2. Обсяги безготівкових розрахунків із використанням платіжних терміналів за I квартал 2019 р.

Джерело: [19]

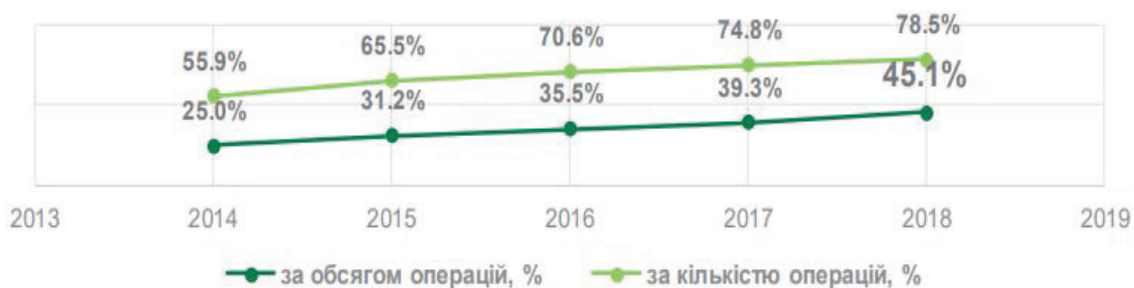

Рис. 3. Динаміка зміни частки безготівкових операцій у загальному обсязі/кількості операцій, здійснених із використанням платіжних карток

Джерело: [19]

Рис. 4. Динаміка кількості платіжних терміналів в Україні за період 2015–2019 рр., тис. шт.

Джерело: [19]

Україні з початку року зріс на 3% та досяг значення 7,3 тис. шт. на 1 млн. населення (рис. 5).

Рис. 5. Динаміка кількості платіжних терміналів на 1 млн. населення

Джерело: [19]

Загалом підсумки I кварталу 2019 р. продемонстрували позитивний тренд розвитку безготівкових розрахунків,

які стали звичайною справою для українців. Так, сьогодні в Україні вісім із десяти операцій із платіжною картою є безготівковими. За результатами I кварталу 2019 р. частка безготівкових розрахунків за обсягом операцій із платіжними картками сягнула 50%. Це на 5% більше порівняно з підсумками 2018 р. (45%). За даними НБУ, кількість держателів платіжних карток 1 квітня 2019 р. досягла 42,6 млн. осіб. Таким чином, кількість платіжних карток в обігу на одного держателя в середньому становила 1,5 шт. Тенденції платіжної інфраструктури ринку за I квартал 2019 р. наведено на рис. 6.

Відображені вище тенденції свідчать про готовність населення України до переходу на новий рівень банківського обслуговування.

Розглянемо вітчизняну практику розвитку необанків. Перший проєкт необанку, або віртуального банку, Monobank був запущений у листопаді 2017 р. на базі ліцензії комерційного банку «Універсал Банк» разом із Fintech Band. Monobank – це онлайн-платформа, що прив'язана до

Рис. 6. Платіжна інфраструктура ринку за I квартал 2019 р.

Джерело: [19]

платформи Universal Bank. Monobank не має власної банківської ліцензії, яка видається НБУ і надає право здійснювати банківську діяльність. Monobank – це онлайн-сервіс, який забезпечує доступ до банківських послуг. При цьому безпосередньо операції здійснює Universal Bank. Він є фінансовим партнером Monobank, і саме він оперує грошима клієнтів. Іншими словами, підключаючись до онлайн-сервісу, людина, по суті, стає клієнтом Universal Bank. Але доступ до його послуг він отримує не безпосередньо у відділеннях Universal Банку, а дистанційно через Monobank.

У листопаді 2019 р. був запущений другий проєкт віртуального банку – Sportbank. Проєкт позиціонується як «перший спортивний мобільний банк в Україні». Sportbank також не має власної банківської ліцензії і здійснює свою діяльність на базі ліцензії «Оксі банк». Аналогічно з Monobank Sportbank розробив одноіменний мобільний додаток, що забезпечує доступ до карткового рахунку в «Оксі банку».

Особливостями обох вітчизняних небанків є такі:

1. Відсутність власної банківської ліцензії. Функціонування на базі ліцензії інших банків.
2. Розроблення та впровадження онлайн-сервісу, мобільного додатку.
3. Зручний кешбек витрат до 20%, що є сучасним світовим трендом.
4. Доставка випущеної платіжної картки клієнту.

5. Співпраця виключно з фізичними особами.

6. Решта послуг, які пропонуються цими банками, є традиційними: поповнення картки, перекази, нарахування відсотків на залишок по картковому рахунку, можливість відкриття кредитної лінії, можливість відкриття депозиту, оплата послуг.

Для дослідження характерних переваг функціонування новостворених вітчизняних небанків та їхніх ключових відмінностей від традиційних банків проведемо порівняльну характеристику спектру послуг, що надають обидві групи банків (табл. 1). Критеріями порівняння ми вибрали спектр тих послуг, що надаються «Спортбанком» та «Монобанком», і порівняли умови надання цих послуг із четвіркою традиційних банків. Суб'єктами порівняння ми вибрали трійку великих банків, що функціонують в Україні, зокрема банк з іноземним капіталом («Райффайзен Банк Аваль»), державний банк («ПриватБанк»), вітчизняний банк (ПУМБ).

Варто зазначити, що вихідна гіпотеза нашого дослідження передбачала існування суттєвих відмінностей та глобальних переваг новостворених небанків перед традиційним банкінгом. Але результат дослідження засвідчив, що ключові переваги небанкінгу, які характеризують основу їхньої діяльності, зокрема зручний онлайн-сервіс, мобільні додатки, кешбеки та програми лояльності, притаманні традиційним банкам також. Тарифи на однаковий

Таблиця 1

Порівняльна характеристика умов надання послуг традиційними банками та небанкимами

	Монобанк*	Спортбанк*	ПУМБ	Приват-Банк	Райффайзен Банк Аваль
1. Мобільний додаток/онлайн платформа/ Інтернет-сервіс	Monobank	Sportbank	ПУМБ Online	Приват24	Raiffeisen Online
2. Плата за емісією картки/відкриття карткового рахунку	Звич. карта – 0 грн. Іменна карта – 150 грн. Платинова – 500 грн. Залізна – 2000 грн	0	0	0	Залежить від картки. Від 0 до 1500 грн
3. Щомісячна абонплата за користування картою	0	0	0 (в деяких пакетах -5,20,40 грн/міс)	0 Голд клуб – 20 грн	Залежить від програми Від 0 до 120 грн
4. Комісія за зарахування коштів на картку	0 (переказ з картки на карту за рах. кредитних коштів – 4%)	0	0	0,5% від суми	0-1% залежить від виду надходження
5. Комісія за зняття коштів	Власні кошти – 0,5% Кред. кошти – 4%	0 в банкоматах Оксі банк; В інших – 10 грн/зняття; В касах -1,5-2%	0 в банкоматах ПУМБ. Зняття кред. коштів – 4,9% +15 грн	0 для карток для виплат. 1% для універс карток	Банкомати Райффайзен – 0 В інших банках – 1,5+5грн
6. % по залишку коштів на карті	10% від 100 грн.	2% від 100 грн. через моб. додаток тільки	12% оформлення депозиту через моб. додаток	7%	+
5. Кредитна лінія на карті	+	-	+	+	-
7. % за користування кредитною лінією	3,3-4%	-	8%	3,6% універс. картки, 3,5% голд картки, 55 днів – льотний період	-
8. Кешбек, бонуси, програма лояльності	+ До 20% від суми	+ 10% від купівлі спорт товарів	-	+ Скарбничка (1-30% від купівлі в роздрібній мережі)	+ Знижки у партнерів банку

Джерело: складено авторами за [4-9]

спектр послуг суттєво не відрізняються, умови їх надання в банках майже однакові.

Отже, на нашу думку, говорити про те, що необанки в Україні мають чіткі яскраві особливості, які відрізняють їх від традиційних банків, поки зарано. Теза про те, що надання «необанками» послуг за значно нижчими тарифами за рахунок відсутності певних операційних витрат на утримання філій, відділень та істотно якісніший їх сервіс, є необґрунтованою.

Варто наголосити, що сьогодні формат вітчизняного необанку можна використовувати як зручну систему електронних платежів і переказів, що дає змогу зручно і в режимі онлайн керувати особистими коштами та електронним гаманцем.

Вітчизняна практика необанків демонструє, що поки функціонування необанків залежить від традиційних банків через відсутність законодавчої ініціативи щодо ліцензування та регулювання діяльності необанків. Тож для активного розвитку необанків в Україні існує низка перешкод, які визначено нами в табл. 2.

На нашу думку, найбільшою перешкодою у розвитку необанків в Україні є відсутність законодавства щодо ліцензування та регулювання їхньої діяльності. Відсутність нормативно-правового поля не дає змоги необан-

кам мати повноцінний правовий статус суб'єкта господарської діяльності та бути повноправними суб'єктами банківського ринку, мати ліцензію та здійснювати свою діяльність у правовому полі України. Відсутність законодавства не дає змоги ефективно впроваджувати інновації у сфері банківського обслуговування. Тим не менше визначені тенденції в підходах Національного банку України дають сподівання очікувати на позитивні зміни у регулюванні вже найближчим часом.

Фінансова грамотність є ще однією серйозною перешкодою для розвитку необанків, яка ускладнюється тим, що категорія клієнтів, які найменше довіряють банкам, не є активними користувачами Інтернет-мережі, а отже, банки не можуть використовувати базовий для них канал збуту для популяризації своїх послуг.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, треба відзначити, що сучасний світовий банківський ринок розвивається дуже інтенсивно. Вітчизняний банківський сектор намагається встигати та розвиватися відповідно до світових тенденцій розвитку банківських послуг. Для України необанк – це банк найближчого майбутнього та частково сьогоднішнього, який поступово впроваджується в наше життя, становлячи конкуренцію класичним банкам із багатовіковими традиціями.

Таблиця 2

Перешкоди розвитку необанків в Україні

З боку банків	З боку клієнтів
Відсутність необхідного нормативно-правового поля, що буде регулювати діяльність необанків, здійснювати їх ліцензування та контроль	Прихильність до традиційних банків
Недостатньо розвинена система кібер-безпеки	Низький рівень фінансової грамотності населення
Значні витрати на впровадження технологій та інноваційний розвиток	Підвищені ризики за рахунок відсутності нормативно-правового поля, що регулює діяльність необанків
Значні капіталовкладення, що потребують залучення інвестицій	

Список використаних джерел:

- Chris Skinner Digital Bank: Strategies for launching or becoming a Digital Bank. Marshall Cavendish International (Asia) Pte Ltd, Singapore. 2014. 300 p.
- Barba R. 5 questions to ask before trying a neobank. URL : <https://www.bankrate.com/banking/5-questions-to-ask-before-trying-a-neobank.htm> (дата звернення: 14.10.2019).
- Virtual banking – the future of banking. TFA Geeks. URL : <http://tfageeks.com/2019/05/10/virtual-banking-future-banking/eeweses> (дата звернення: 14.10.2019).
- Монобанк. Офіційний сайт. URL : <https://www.monobank.ua/> (дата звернення: 14.10.2019).
- Перший Український Міжнародний Банк : офіційний сайт. URL : <https://www.pumb.ua/ru> (дата звернення: 14.10.2019).
- Raiffeisen bank Aval : офіційний сайт. URL : <https://www.aval.ua/ru> (дата звернення: 14.10.2019).
- Альфа-банк : офіційний сайт. URL : <https://alfabank.ua/ru> (дата звернення: 14.10.2019).
- ПриватБанк : офіційний сайт. URL : <https://www.privat24.ua/> (дата звернення: 14.10.2019).
- Sportbank : офіційний сайт. URL : <https://sportbank.com.ua/> (дата звернення: 14.10.2019).
- What is Brancheless Banking. WiseGeek. URL : <https://www.wisegeek.com/what-is-branchless-banking.htm> (дата звернення: 14.10.2019).
- Security First Network Bank named exclusive provider of online banking services to h&r block's online clients. URL : <http://www.rbc.com/investisseurs/pdf/sfnb4-12-00.pdf> (дата звернення: 14.10.2019).
- Савченко Ю. Чи є в Україні віртуальні банки? URL : <https://news.finance.ua/ua/news/-/359990/avtorski-kolonky-chy-ye-v-ukrayini-virtualnibanku> (дата звернення: 14.10.2019).
- Consorsbank. URL : <https://www.tupa-germania.ru/bank/consorsbank.html> (дата звернення: 14.10.2019).
- The European FinTech Top 3 Companies. URL : <https://europe2017.fintech.nl/nominees/europeanfintech-100-top-3> (дата звернення: 14.10.2019).
- Kauffman J. Dawn of the Neobank: The Fintechs trying to kill the corner bank. URL : <https://www.forbes.com/sites/jeffkauffman/2019/11/04/dawn-of-the-neobank-the-fintechs-trying-to-kill-the-corner-bank/#319a682fb0f6> (дата звернення: 14.10.2019).
- Neobanks: A Global Deep-Dive. URL : <https://gomedici.com/neobanks-global-deep-dive> (дата звернення: 14.10.2019).
- Маркулов В. Обзор финтех-стартапов из Европы: Atom bank, N26 и другие «необанки». URL : <https://vc.ru/finance/69482-obzor-finteh-startapov-iz-evropy-atom-bank-n26-i-drugie-neobanki> (дата звернення: 14.10.2019).
- Bargi Keshav. NeoBanking: is the future of banking here? URL : <https://medium.com/datadriveninvestor/neobanking-is-the-future-of-banking-here-469148216d15> (дата звернення: 14.10.2019).
- Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#5> (дата звернення: 14.10.2019).

References:

1. Chris Skinner Digital Bank: Strategies for launching or becoming a Digital Bank. Marshall Cavendish International (Asia) Pte Ltd, Singapore. 2014. 300 p.
2. Barba R. 5 questions to ask before trying a neobank. URL: <https://www.bankrate.com/banking/5-questions-to-ask-before-trying-a-neobank.htm> (accessed 14 October 2019).
3. Virtual banking – the future of banking. TFA Geeks. URL: <http://tfageeks.com/2019/05/10/virtual-banking-future-banking/ew-ees> (accessed 14 October 2019).
4. Monobank. Oficijny`j sajt. [Monobank. Official page]. URL: <https://www.monobank.ua/> (accessed 14 October 2019).
5. Pershy`j Ukrayins`ky`j Mizhnarodny`j Bank. Oficijny`j sajt. [First International bank. Official page]. URL: <https://www.pumb.ua/ru> (accessed 14 October 2019).
6. Raiffeisen bank Aval. Oficijny`j sajt. [Raiffeisen bank Aval. Official page]. URL: <https://www.aval.ua/ru> (accessed 14 October 2019).
7. Al`fa-bank. Oficijny`j sajt. [Alfa-Bank. Official page]. URL: <https://alfabank.ua/ru> (accessed 14 October 2019).
8. Pry`vatBank. Oficijny`j sajt. [PrivateBank. Official page]. URL: <https://www.privat24.ua/> (accessed 14 October 2019).
9. Sportbank. Oficijny`j sajt [Sportbank. Official page]. URL: <https://sportbank.com.ua/> (accessed 14 October 2019).
10. What is Brancheless Banking. WiseGeek. URL: <https://www.wisegeek.com/what-is-branchless-banking.htm> (accessed 14 October 2019).
11. Security First Network Bank named exclusive provider of online banking services to h&r block's online clients. URL: <http://www.rbc.com/investisseurs/pdf/sfnb4-12-00.pdf> (accessed 14 October 2019).
12. Savchenko Yu. Chy` ye v Ukrayini virtual`ni banky`? [Savchenko Y. Are there virtual banks in Ukraine?] URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/359990/avtorski-kolonky-chy-ye-v-ukrayini-virtualnibanky> (accessed 14 October 2019).
13. Consorsbank. URL: <https://www.tupa-germania.ru/bank/consorsbank.html> (accessed 14 October 2019).
14. The European FinTech Top 3 Companies. URL: <https://europe2017.fintech.nl/nominees/europeanfintech-100-top-3> (accessed 14 October 2019).
15. Kauffman J. Dawn of the Neobank: The Fintechs trying to kill the corner bank. URL: <https://www.forbes.com/sites/jef-fkauffin/2019/11/04/dawn-of-the-neobank-the-fintechs-trying-to-kill-the-corner-bank/#319a682fb0f6> (accessed 14 October 2019).
16. Neobanks: A Global Deep-Dive – Access mode. URL: <https://gomedici.com/neobanks-global-deep-dive> (accessed 14 October 2019).
17. Markulov V. Obzor fy`ntex-startapov y`z Evropy: Atom bank, N26 y` drugy`e «neobanky`» [Markulov V.A review of fintech startups from Europe: Atom bank, N26 and other neobanks.] URL: <https://vc.ru/finance/69482-obzor-finteh-startapov-iz-evropy-atom-bank-n26-i-drugie-neobanki> (accessed 14 October 2019).
18. Bargi Keshav. NeoBanking: is the future of banking here? URL: <https://medium.com/datadriveninvestor/neobanking-is-the-future-of-banking-here-469148216d15> (accessed 14 October 2019).
19. Natsionalniy bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#5> (accessed 14 October 2019).

ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВОГО РОЗВИТТЯ БАНКІВ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню сучасних тенденцій формування і функціонування необанків в Україні і світі, а також визначенню перспектив їх подальшого розвитку. Розглянуті теоретичні основи функціонування необанків, проведено порівняльний аналіз трактувань віртуальних банків, директ-банків, безфіліяльних банків і необанків. Систематизовані зарубіжний і вітчизняний досвід створення необанків і сучасні тенденції їх розвитку. Проведене дослідження дозволило визначити ключові особливості і переваги діяльності необанків. Значительне увагу приділено аналізу інфраструктури банківської системи України на предмет її готовності до цифрових трансформацій. В результаті порівняння послуг необанків і традиційних банків визначені основні перешкоди, що утруднюють нарощування конкурентних переваг, наявних у зарубіжних необанках. Сформульовані перешкоди систематизовані в контексті їх локалізації.

Ключові слова: віртуальний банк, директ-банк, необанк, фінансові технології, цифрова трансформація.

POTENTIAL OF DIGITAL DEVELOPMENT OF BANKS IN UKRAINE

Summary. As a result of the global financial crisis of 2008, banks of all countries were forced to adapt to the “rules of the new world,” because regulators tightened the bank capital requirements, introduced the new risk management standards and much more stringent the requirements for procedures customer identification (Know Your Customer) and Anti Money Laundering. At the same time, the external environment of banking activities is dynamically changing due to the rapid development of technologies and innovations, namely: the Internet has become an integral part of our life, different social networks and the development of innovative products and services that form new standards of quality, speed and convenience for consumers by technology companies are spreading rapidly. Labor migration also increased and, accordingly, the volume of international money transfers increased, small and medium-sized businesses began to look for alternative ways to finance their activities, and private investors began to search for new directions for earning. All the foregoing lent to the relevance of the researches, that are devoted to the study of modern trends in the formation and functioning of neobanks in Ukraine and in the world, as well as determining the prospects for their further development. The article reflects the theoretical foundations of the functioning of neobanks and comparison the interpretation of virtual banks, direct banks, branchless banks and neobanks. The authors summarized the international foreign and domestic experience of creating neobanks and modern trends in their development. The study allowed us to identify key features and benefits of neobanks activities. Considerable attention is paid to the analysis of the infrastructure of the banking system of Ukraine for its preparing and readiness for digital transformations. As a result of comparing the services of neobanks and traditional banks, the main obstacles that hinder the build-up of competitive advantages inherent in foreign neobanks are identified. The identified obstacles are systematized in the context of their localization.

Key words: digital transformation, direct bank, financial technologies, neobank, virtual bank.